

WEIKE WANG

QUÍMICA

Traducció de Neus Bonilla

Empúries

narrativa

Weike Wang

Química

Traducció de Neus Bonilla Benages

Editorial Empúries

Barcelona

Títol original: *Chemistry*

© Weike Wang, 2017

Primera edició: octubre del 2019

© de la traducció: Neus Bonilla Benages, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Realització Planeta
Dipòsit legal: B. 18.493-2019
ISBN: 978-84-17879-14-3

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47. Tots els drets reservats.

El noi demana una cosa a la noia. Aquesta cosa és el matrimoni. Torna-m'ho a demanar demà, li fa ella, i ell li diu que això no funciona així.

El diamant ja no és el mineral més dur que es coneix. *New Scientist* informa que ara és la lonsdaleïta. La lonsdaleïta és un 58 per cent més dura que el diamant i només es forma quan un meteorit impacta contra la Terra.

. . .

La companya de laboratori em diu que faci una llista de pros i contres.

Escriu-t'ho, demostra-t'ho a tu mateixa.

Llavors assenteix amb compassió i em dona uns copets al braç.

La companya de laboratori es defineix per ser capaç de solucionar problemes difícils. Treballem de costat, però és més meticulosa i obté més resultats que jo.

Pots comptar, diu, de les seves nombroses publicacions.

No es pren gaire seriosament a si mateixa, està enfeïnada però tampoc tan enfeïnada, parla d'altres coses a part de química.

La seva actitud em sembla refrescant, però alhora estranya. Si a mi m'anés tan bé, segur que m'ho manegaria per deixar anar comentaris sobre les meves publicacions enmig de les converses. T'has llegit aquella, i aquella altra? Perquè valen la pena. Ni que sigui per mirar-te les taules que hi he posat, que són molt boniques i ben compostes.

Jo només he publicat un article. Les taules que conté són, de fet, la mar de boniques, molt clares i amb doble espaiat als marges. Títols succints i informatius.

No sé on vaig llegir que el nombre mitjà de lectors per article científic és de 0,6.

Faig la llista. Els pros són extensos.

L'Eric em fa el sopar. L'Eric fa uns sopars molt bons. L'Eric m'acosta el raspall de dents amb la pasta ja posada i de vegades fins i tot me'l fica a la boca. L'Eric treu les escombraries, les bosses de reciclatge; rega les plantes, perquè a mi sovint em costa recordar que són éssers vius. Aquestes fulles han quedat cruixents, va dir el dia que va tornar després d'haver estat fora una setmana.

Aquella setmana era a Califòrnia, en una conferència amb altres químics joves i consolidats.

A més, l'Eric em porta en cotxe fins al laboratori quan plou massa per anar-hi en bici. A Boston hi plou bastant. De vegades plou en horitzontal i et mulles la cara.

A més, l'Eric treu el gos a passejar. Tenim un gos. Me'l va regalar l'Eric.

M'adono que no tinc cap contra. Ho veia a venir.

Només tinc la meitat de la llista, dic a la companya l'endemà, i ella s'ofereix per comprar-me una galeta.

Al laboratori hi ha dues caixes de manipulació plenes d'argó, que és on tracto substàncies molt sensibles, les que no poden entrar en contacte amb l'aire. Un cop hi deixes entrar aire, s'encenen. També és on m'agradaria ficar el cap els dies que res no va bé.

Aquests dies, m'equivoco amb la quantitat de catalitzador que he d'afegir. O afegeixo el catalitzador que no toca.

Els catalitzadors incrementen la velocitat de les reaccions químiques. Fan baixar l'energia d'activació, que és la indecisió a què s'enfronten les reaccions abans de seguir el seu curs.

De què serveix, aquesta feina, a llarg termini?, em pregunto quan estic sola a la sala. Oficialment, la sala dels dissolvents, però jo l'he rebatejada el Castell de la Solitud.

L'Eric ja no treballa en aquest laboratori. L'any passat es va doctorar i ara treballa en un altre. Per treure't un doctorat en química triges com a mínim cinc anys. Ens vam conèixer quan jo feia el primer any i ell el segon.

Ara vaig pel pis i ensopego amb les seves coses: fundes negres de peces de bateria i pots d'acer i bombones plenes d'un líquid marró en procés de fermentació. L'Eric toca la bateria i elabora cervesa. Un

contra seria l'espai que ocupen aquests dos hobbies, però queda compensat pel fet que m'agrada sentir la bateria i beure la seva cervesa.

La meva llista de pros creix a un ritme exponencial.

. . .

Ja n'haviem parlat fa temps, de casar-nos. Tu no et veus comprant-te una casa, tenint fills? Tu no et veus formant una família? No vaig dir que no, però tampoc que sí. Eren converses casuals que teníem. Ell pensava que el dia que realment m'ho demanés, m'acabaria decantant.

Si més no ara he posat totes les cartes sobre la taula, diu ell. Però no triguis gaire a decidir-te.

. . .

Aquest ha sigut l'estiu de la calor insuportable. Ens passem amunt i avall pels passadissos de la botiga d'electrodomèstics buscant un ventilador. El nostre es va trencar ahir i la setmana que ve representa que ha de fer més calor. I el mes vinent, un huracà.

Quan l'Eric veu la predicció de l'huracà, es pregunta si les persones que l'han escrit ens volen fer una broma.

Per què ho haurien de fer?, pregunto jo.

Perquè fa gràcia.

Ah, ja. I al cap d'un minut, ric.

La paciència és la virtut més gran que té l'Eric. De

vegades fa cua durant períodes de temps més llargs que jo sense immutar-se. Amb el ventilador pesant a la mà, somriu a l'àvia que té davant, que porta una pila altíssima de pantalles de làmpara i que al moment de pagar li entren els dubtes. Demana l'opinió del dependent. També la de l'Eric. Potser la que convindria més és la magenta? Amb mi ni ho intenta, perquè soc l'única que va fent cops de peu a terra amb fúria. La dona considera unes quantes pantalles més, fent-les girar a la mà, però al final no en compra cap.

Un cop al cotxe dic a l'Eric que si hagués de reinventar l'infern, no seria gens diferent de la cua que acabem de fer, amb la diferència que la dona no s'acabaria decidint i la cua no avançaria.

T'ho imagines?, li dic. És un càstig pitjor que empènyer muntanya amunt aquella cosa que no sé dir mai.

Un *menhir*, diu l'Eric.

M'adono que soc una hipòcrita, perquè el tinc esperant una resposta mentre jo em queixo per haver fet cua vint-i-cinc minuts.

Un cop a casa, l'Eric posa el ventilador en marxa i el gos es torna boig.

. . .

Fa dos anys que l'Eric i jo vivim junts. Encara no tenim gos però ens ho estem rumiant. Quin tipus de gos?, demana l'Eric. Gros? Petit? Jo no tinc cap preferència. Què et semblaria un d'adorable?

El dia que el porta a casa, sento la cua, llarga i

espessa, contra el sofà. Un Golden Doodle de vint quilos. Increïblement adorable. Quan corre li voleien les orelletes. Si no el pentinéssim, el pèl no li pararia de créixer i al final semblaria un os rosset.

A l'os rosset li encanta la gent i això està bé. Però després descobrim que té por de tota la resta: l'assecador de cabells, una caixa buida, el ventilador.

. . .

El mal geni em ve de família. És l'al·lel dominant, com els cabells foscos. L'Eric és pèl-roig. Els amics ens demanen si hi ha cap possibilitat que els nostres fills surtin pèl-rojos. Els pèl-rojos estan en perill d'extinció, i els nostres amics pateixen pels tirabuixons de l'Eric, que són ben bonics.

Jo els dic que, tret que Mendel anés completament equivocat, els nostres fills tindran els meus cabells.

Però els amics poden continuar somiant. Un nadó asiàtic i pèl-roig. Un dels amics diu que puc escriure un article a la revista *Science* sobre el tema, demanar feina en alguna universitat i que em donin plaça fixa.

L'Eric ja està en fase de demanar feina a les universitats. Concretament, a ell li agradaria ser professor d'estudiants de primer o segon curs.

Perquè són el futur, diu. Tenen ganes d'aprendre, són energètics, i feliços, més o menys, comparats amb els estudiants de cursos més avançats o de màster o doctorat. Amb aquests estudiants sento que puc incidir-hi més.

Això no l'hi dic però ho penso: ets l'única persona que conec que parla així. Amb tant d'entusiasme i optimisme envers els altres.

Però les universitats que li interessin no són pas a Boston. Són a llocs com ara Oberlin, a l'estat d'Ohio.

No tinc cap dubte que li donaran la plaça. La seva trajectòria professional és molt recta, com la d'una fletxa que va directa al seu objectiu.

Si jo hagués de dibuixar la meua trajectòria, seria com una partícula de gas fent voltes per l'espai.

La companya de laboratori sovint fa al·lusió a la saviesa dels químics que l'han precedit. La química l'has d'estimar fins i tot quan no funciona. La química l'has d'estimar incondicionalment.

Els amics que pregunten sobre el nadó pèl-roig són els que s'han casat fa poc o els que s'han casat fa poc i han adoptat un gos. Sempre que els convidem a sopar a casa, com avui, es pensen que és per dir-los que ens casem.

Cap notícia?, pregunten.

No encara, responc jo, però serviu-vos una mica més d'aquest parmesà que acabo de ratllar.

A l'esquena sé que no són tan amables. Es pregunten els uns als altres: ja fa quatre anys que van junts, oi? Ella només el vol pels diners.

Avui dia és vox populi que els estudiants de doctorat no guanyen gaire i que al país no hi ha prou feines per a tots els doctorands de ciències.

L'Eric decideix fer un doctorat quan encara va a

l'institut. Excel·leix en les classes de química. Això passa a l'oest de Maryland, en un poble ple d'esglésies amb campanar però cap Starbucks. Cada any fem tres hores de cotxe des de l'aeroport de Washington DC, per una vall de les Muntanyes Apalatxes, fins a arribar a un lloc pintoresc on l'Eric sembla que coneix tothom. Saluda l'home que hi ha a la barra en forma d'U, el seu antic professor de música. Saluda la dona de correus, que és la mare d'un amic d'institut. El restaurant de la barra en forma d'U es diu Niners. Sempre hi ha terres en venda i molins actius.

De vegades em pregunto per què va anar-se'n d'un lloc en què dels bars encara en diuen *tavernes* per treballar setanta hores setmanals en un laboratori. Ell ho atribueix al seu professor de química, que sempre li preguntava: què faràs, després? I no s'hi val dir-me que et quedes al poble.

. . .

Entre les mares xineses existeix la creença que els nens trien els seus propis trets quan són a l'úter. Els llestos treballen amb diligència per triar els millors. Els burros de seguida es desconcerten i s'adormen. Per mandrosos, els toquen els pitjors trets.

O potser només és una creença de la meva mare.

Si haguessis triat més bé, no hauries acabat amb el mal geni de ton pare o els meus problemes de visió.

No hi vull creure, però se m'ha arrelat força. Comparat amb mi, el mal geni de l'Eric és inexistent.

Dijous, dia de recollida d'escombraries. Triem els carrers equivocats i conduïm darrere del camió de les escombraries durant quilòmetres. És una carretera amb un únic sentit. També és una carretera amb un únic carril. Però no el sento esbufegar ni queixar-se ni un sol cop. En comptes d'això, posa jazz. Escolta això, em diu. Però jo l'únic que sento és el camió que arrenca i s'atura, que buida i carrega escombraries, i el repic de les llaunes. Quan acaba la primera cançó estic tan frustrada que m'inclino cap a ell i faig sonar el clàxon. Llavors trec el cap per la finestra i li crido: perdoni, que li faria res...?

. . .

El director de tesi em ve a veure, s'asseu davant la meva taula, ajunta les mans i pregunta: on t'imagines el teu projecte d'aquí a cinc anys?

Cinc anys? Pregunto amb incredulitat. Espero haver-me doctorat i trobar-me al món real amb feina.

D'acord, em diu. Potser llavors és hora de començar un nou projecte, un projecte que entri dins les teves capacitats.

Em deixa que m'ho rumii.

El desig de llançar-li alguna cosa al cap no se'n va mai. Depenent del que em diu, és l'ordinador o l'escriptori sencer.

Esbosso possibles projectes. L'alquímia, per exemple. Si avui dia ho pogués aconseguir, em podria doctorar demà.

Hi ha un noi al laboratori que pensa fermament

que les dones no haurien de dedicar-se a la ciència. Diu que els falten ous.

I no s'equivoca. No en tenim, d'ous.

Però si això m'ho hagués dit al principi del doctorat li hauria fotut un cop de puny. Al principi, em sentia la millor en química. A l'institut em van donar un premi nacional, dic, orgullosa, durant la setmana d'orientació: sí, me'l van donar a mi, i seguidament m'adono que tothom allà l'ha guanyat, en algun moment, a més a més d'altres premis que jo no tinc.

El noi del laboratori encara corre per aquí. Treballa amb la companya de laboratori. Si tot va bé, l'any que ve publicaran un altre article i llavors presentaran la tesi.

A les dones els falten ous per dedicar-se a la ciència, diu encara.

A excepció de la companya de laboratori. Ella en té tres, d'ous.

Més tard demano a l'Eric: quants ous trobes que tinc, jo?

No és el millor moment. Ens acabem de ficar al llit i ens començàvem a fer petons.

Eh... Cap?, diu, i s'acaben els petons. Jo esperava que em digués alguna cosa com ara tres i mig.

. . .

Un proverbi xinès: fora del cel hi ha cel, fora de les persones hi ha persones.

Expressa la idea de la infinitat, i també que sempre hi haurà algú millor que tu.

L'Eric diu que el fa pensar en una història de la filosofia índia.

Fa tres-cents anys, es creia que el món era un plat que descansava sobre un elefant que descansava sobre una tortuga. Sota aquesta tortuga hi havia una altra tortuga i a sota aquesta tortuga hi havia una altra tortuga. I fins a baix de tot hi havia tortugues.

. . .

Truco a la meva millor amiga sempre que puc. És metgessa i viu a Manhattan. El seu marit és empresari. Junts, tenen diners, dona de fer feines, un pis al centre i dotze *stories* penjades.

Comparada amb els meus altres amics, són els que fa més temps que són casats, perquè es van casar tot just acabada la universitat i llavors van tirar endavant les seves carreres professionals.

En aquell moment van pensar que era la millor opció, lògicament, perquè ella trobava que no tindria temps d'organitzar un casament mentre estigués fent la residència. I si la residència m'esguerra la figura?, em diu el dia del casament, amb una mà a la panxa plana, a l'habitació on l'ajudo amb el vestit.

És una núvia que fa goig. La residència no li esguerra res. La conec des de primària. Ens criem en pobles veïns de l'estat de Michigan i ens coneixem a través de la família. No la conec gaire bé quan m'asabento del següent: a segon li ha agafat una dèria per la cola. Li agrada escampar-se-la per les mans i llepar-la.

Ara indica als seus pacients que no mengin greixos saturats perquè no se'ls taponin les artèries i recepta medicaments amb gran consideració. Si vols et faig una revisió, em diu sempre que li truco, i jo declino l'oferta amb vehemència. No perquè dubti de les seves habilitats sinó perquè l'he vist llepant cola.

D'això fa molt de temps, diu.

Ja, però no saps quins efectes té a llarg termini.

No els ha estudiat ningú.

Què passa amb el doctorat?, em pregunta avui. Per què no va bé? Bé que hi dediques hores, com és que no n'obtens resultats?

He mirat d'explicar-li la resposta amb el Lego. El meu doctorat en química consisteix a obtenir una figura de Lego ajuntant moltes peces diferents. Les peces són molècules, però la diferència és que ni les veig ni les puc tocar.

Decideixo fer el doctorat en química orgànica sintètica durant l'últim any de carrera. Em fascina el costat artístic que té. L'objectiu d'aquest tipus de química és crear una molècula que ja existeixi a la natura però crear-la més bé que la natura, amb el mínim nombre de passos i amb un pas clau ben trobat. La tècnica ho és tot. El percentatge de rendiment ho és tot. Durant mesos em dedico a fer la mateixa reacció una vegada rere l'altra, el setè pas d'una síntesi de vint-i-set passos, només per poder apujar el percentatge del 50 % al 65 %, perquè el director de tesi considera que qualsevol cosa per sota del 60 % és inacceptable. Llavors em passo mesos fent el vuitè pas. Llavors em passo anys sentint el director de tesi

preguntar: la tens, la molècula? I jo li dic: no, encara se m'escapa.

Al cap d'un temps la cosa deixa de fascinar-te.

No sempre m'agrada parlar de feina amb la millor amiga.

De vegades deixa anar coses com: dona, jo la química orgànica no la vaig trobar tan dura. El Lego no ve amb manual?

I això m'emprenya una mica.

Quan acabi d'escriure'l, em donaran el doctorat.

Tu només vas fer una classe, de química orgànica. I tenies un company.

Els experiments que us feien fer estaven pensats perquè funcionessin. No intentaves descobrir res de nou.

Ja, ja, tens raó.

De cop, perquè sí, em pregunta si estic escrivint res més.

Com ara què?

No sé. No escrivies coses, tu, abans?

D'això fa molt de temps, dic jo.

A la universitat, durant un semestre vaig agafar una assignatura d'escriptura pensant: si no ho trobo descaradament inútil provo la carrera literària.

Un món ideal: els diners cauen del cel i van a parar a la meva falda per cada paraula que escric. Tarifa fixa d'un dòlar. Vint per les més ocurrents.

. . .

Soc filla única, i l'Eric també. No és cap factor decisiu, però sí que em genera certa por si penso en el nostre futur.

Imagina't dos fills únics casant-se, estant junts, i llavors que un dels nostres progenitors es posi malalt. Imagina'ns agafant vols per anar a veure els esmentats progenitors, quatre en total si es compleix la llei de Murphy i es posen malalts alhora, mentre nosaltres només som dos. Imagina't si tenim fills: quantes persones haurem de visitar i cuidar. Llavors, qui trauria el gos a passejar?

Si el gos es mor per negligència, no m'ho perdonaré mai.

L'Eric està dividit, sobre això de ser fill únic.

Això li passa perquè té una família que se l'estima massa. Des de la guarderia fins a secundària, la seva mare es dedica a deixar-li notes a la bossa del dinar. Li escriu coses com ara: «Ets el meu sol i les meves estrelles».

Que maca, dic jo, fins que reflexiono una mica sobre la frase.

No pots ser dues coses alhora: no ets llum, ona i partícula alhora. No ets el gat de Schrödinger, viu i mort alhora.

Si giraves la nota hi trobaves un cromó de l'Spider-Man que podia enganxar-se a la mà o a la carmanyola del dinar, que ja n'era plena.

Va ser quan estava a punt d'acabar la primària que l'Eric finalment respon a la mare: «Si us plau, para d'escriure'm notes i enviar-me cromos. Em fas passar vergonya davant de tothom».

Vaig conèixer la família sencera a la defensa de la tesi. Mare, pare, tietes i tiets, les dues parelles d'avis. Seuen a la fila de darrere i s'aixequen quan acaba sense haver entès res però amb grans crits d'entusiasme.

Al sopar de celebració, l'un darrere l'altre, li fan preguntes.

Què se sent quan ets la persona amb més èxit de la família? Què se sent quan ets el més llest de la família?

Fan broma? No, ho diuen amb sinceritat. Paro de menjar quan sento la paraula «brillant».

La seva família no viu tota en aquell poble pintoresc però sí a prop. Una setmana organitzen un pícnic. Una altra, una barbacoa familiar. Tant de contacte a vegades es torna asfixiant, diu ell ara. Però què sent el primer dia que arriba a la gran ciutat per fer el doctorat? Se sent aïllat? Impactat? No, se sent increïblement feliç. Prospera.

A mi les històries com aquesta em costen de creure. Potser per això li pregunto què és el pitjor que li han dit mai els pares, o què és el pitjor que els ha vist fer.

L'agafa per sorpresa. S'ho rumia una bona estona. Quan em torna amb les mans buides li dic que bé que hi ha d'haver un moment en què t'adones de la maldat del pare o la mare, i em llança una mirada que vol dir: no és cap competició, la manera com ens hagin criat, no és discutible.

Per tant, callo.

. . .

Com pots predir coses com ara la por i el comportament de risc? Com pots predir coses com la ingratitude? Hem cartografiat el genoma humà, però no n'entnem la major part. Ni altres problemes com ara les malalties coronàries, el càncer, els problemes de visió.

Quan veig la pel·li de *Gattaca* penso: quina societat més perfecta, poder seleccionar el teu fill genèticament, quina bona idea.

Quan l'ADN es replica, forma cèl·lules com els òvuls i els espermatozous per mitjà de la meiosi, d'una manera que sembla com si es descordés una cremallera. Alhora, aquestes cèl·lules s'uneixen i formen altres coses com ara nens.

És això de la cremallera que em sembla sensual. Com descordar la cremallera del vestit d'una dona.

. . .

A Arizona mor un director de tesi. Les autoritats en culpen l'estudiant de doctorat que li ha disparat, però els estudiants de doctorat de tot el món en culpen el director de tesi. Cap estudiant no es pot doctorar sense l'aprovació del director, i aquest resulta que havia tingut l'estudiant al laboratori disset anys seguits, perquè el considerava massa valuós per deixar-lo o simplement perquè s'havia tornat boig. Jo felicito mentalment l'estudiant per haver aguantat disset anys. Jo ja hauria disparat un tret a algú al cap de deu anys.

El meu director de tesi és una mica més raonable,

i és per aquest motiu que continua viu. La seva porta sempre és oberta. Em ve a veure sovint i em demana si tinc resultats. Si no en tinc em demana si estic malament.

Estic bé, li dic.

La teva companya de laboratori és molt constant a la feina, em diu. Ve al laboratori el cap de setmana i quan està de vacances. Ja ho fas, tu, això?

No pas. Per Nadal o Acció de Gràcies no vaig venir. Ni el cop que no em podia aixecar del llit per culpa de la grip.

El meu director de tesi no m'ha sacsejat mai el cap amb desaprovació però tampoc no somriu.

Si l'alquímia no em funciona, provaré la dessalinització de tots els oceans per donar aigua dolça a la gent.

. . .

En la cultura tradicional xinesa, la núvia es casa de vermell. Del vestit se'n diu *qipao*. Estilitza molt la figura, té unes mànigues curtes, sense costures, coll alt amb un botó al mig, just a la cavitat entre les clavícules.

El darrer estiu, passo per davant d'una botiga de *qipao* amb el cartell TE L'AJUSTEM GRATUÏTAMENT. He anat a comprar pastís al barri xinès. És l'aniversari de l'Eric i enlloc més no trobes aquest pa de pesic. No m'havia fixat mai en la botiga de *qipao*. Hi entro? Dubto però la modista que hi ha a la porta és massa convincent. Tenim els *qipao* de rebaixes, tots

per menys de cinquanta dòlars. De seda. Fets a mà. Emprova-te'n un sense compromís. Són només dos minuts. No me'n crec ni cinc, però llavors afegeix que de lluny se'm veu molt i molt prima.

La dona deixa clar que el *qipao* no és per a dones grasses. Diu que si ets grassa t'has de posar un vestit acampanat.

Però me l'emprovo i m'adono que el tall no m'afavoreix. No tinc les espatlles adequades.

Massa amples, diu, i horitzontals. No para d'intentar abaixar-me-les amb totes dues mans.

La dona m'explica que el *qipao* no és del tot xinès, o si més no, no de l'ètnia han, que és la meva i la majoritària de la Xina. Jo vinc dels manxús, del nord, coneguts pels seus arquers excel·lents, que recorrien a cavall les grans planúries del nord. La història em sona. La dec haver sentit abans. De la mare? De l'àvia? Cap de les dues ha dut mai un *qipao*, però no perquè no sigui han, sinó perquè encara que sigui molt bonic no et deixa caminar gaire bé, perquè has d'anar amb les cames enganxades si pretens que et prenguin seriosament i no vols que es mal interpreti el tall lateral que t'arriba fins a mitja cuixa.

Al final, me'l compro igualment. No em veig de color vermell i trio un color borgonya profund. Que ningú no em preguntí quants cops me l'he posat, si us plau.

. . .

Fixa't com el vermell xoca amb el teu to de pell, diu la mare, posant la seva mà pàl·lida contra la meva. Ho fa sovint, sobretot quan soc adolescent.

Tens la pell del teu pare, fosca, morena, adient per viure al camp i camuflar-te amb la terra.

La meva mare es cria a Xangai, en un bloc de pisos amb terrassa que dona al Bund. Això passa a mitjans dels anys setanta, ella té tretze anys i observa des de la terrassa com arriben els vaixells de mercaderies amb veles grans i enconxades a través del riu Huangpu. La silueta urbana de Pudong no és el que serà al cap de vint anys. La Torre de la Perla Oriental no es construirà fins al 1994. Hi ha pocs cotxes i autobusos als carrers, però milers de bicicletes. A la mare no li agrada anar a l'escola o aprendre però accepta tots els reptes que li diu el seu germà gran, com ara: escala aquesta paret amb el vestit més bonic que tinguis, o fes una piràmide amb els bols del dinar. La mare escala la paret i s'estripa el vestit. Fa la piràmide i trenca tots els bols. Però gairebé mai no la castiguen. És una nena bonica, amb ulls grossos, i tothom l'hi diu.

El pare es cria a centenars de quilòmetres a l'oest de Xangai. Els edificis més alts tenen una planta. No hi ha bicicletes. És una regió rural i és el gran de set germans. El seu pare i el seu avi són pagesos. Conreen blat, canyota i blat de moro, que després venen a la ciutat. Però a casa seva el menjar és escàs i les racions estrictes. Cap dels fills no pot repetir de cap plat. Cap dels fills no té més de dos conjunts de roba.

La casa on viuen és petita, massa petita, i comparteix habitació amb tots sis germans. A la casa no hi ha ni finestres de vidre ni portes de fusta perquè tot això és car. La porta és una obertura tapada amb una tela fina. La finestra, una altra obertura però sense tapar. A l'alba i al capvespre el pare estudia. Sempre que no és al camp, estudia.

Com es coneixen? S'enamoren? Bona pregunta. Sempre m'expliquen coses diferents. Es coneixen a través d'amics comuns. Es coneixen accidentalment, en una estació de tren o de bus; no, en un pont. Però cap dels dos no recorda la data exacta d'aquesta trobada.

I llavors es casen. I llavors em tenen a mi.

La història del pare és la típica història de l'immigrant.

És el primer de la família que va a l'institut i la universitat i es doctora als Estats Units. És el primer que es converteix en enginyer.

Extraordinari, han dit algunes persones quan els explica com va arribar.

Treballant durament, diu, i aprenent matemàtica avançada.

Increïble, diuen altres persones.

Sento que, per superar el progrés que ell ha fet en una sola generació, he d'emigrar dels Estats Units i colonitzar la Lluna.

. . .

Deixant de banda la genètica, no em veig amb fills.
Ni un?, diu l'Eric.

Si en tingués un, en voldria tenir dos, i si en tingués dos, no en voldria tenir cap.

. . .

Un objecte en moviment continua en moviment; un objecte en repòs continua en repòs.

On és, l'Eric, avui?

En moviment. Fa una llista dels llocs on vol demanar plaça. La demana.

Faig una ullada al primer esborrany de la carta de motivació, a la primera frase, que descriu el seu amor per l'ensenyament, i, fluixet, en llapis, ratllo la paraula «amor».

Més tard, no sé ni com explicar-li per què ho he fet.

L'huracà que deien que arribaria no arriba. La millor amiga, que ja havia tapiat les finestres, està decebuda. Diu que si els metges s'equivoquessin tant com els meteoròlegs, els farien fora a tots.

Imagina't que et digués que tens un 90 % de probabilitats de patir diabetis i que al final no en tinguessis. No et sentiries estafada?

Més aviat alleujada, em penso. Llavors li recordo que la pluja i la diabetis no són ben bé el mateix.

En comptes de l'huracà, arriba la tardor. El primer dia de fred, surto al carrer i exhalo per contemplar el meu propi baf.

. . .

Un proverbi xinès prediu que per cada home amb una gran habilitat, hi ha una dona amb una gran bellesa.

A l'antiga Xina, hi ha quatre grans belleses.

La primera és tan bonica que quan els peixos en veuen el reflex s'obliden de nedar i s'ofeguen.

La segona és tan bonica que els ocells s'obliden de volar i cauen.

La tercera és tan bonica que la Lluna es nega a brillar.

La quarta és tan bonica que les flors es neguen a florir.

És interessant com de sovint creiem que la bellesa fa sentir pitjor els éssers que té al voltant.

Aquest proverbi no el van parar de repetir una vegada i una altra al casament dels pares.

Dels vint als trenta anys, la mare no para de rebre compliments. La gent la para pel carrer per dir-li que els recorda una actriu d'una pel·lícula. Aquesta actriu és l'Audrey Hepburn a *Vacances a Roma*.

A ella li agrada, aquesta pel·lícula. L'escena en què fica la mà a la boca de l'estàtua és el tipus de repte que li hauria fet fer el seu germà.

Molta gent pensa que la bellesa no es troba a la cara sinó al cor o l'ànima o la ment: la bellesa s'amaga en un lloc en què l'ull humà no pot penetrar.

Molta gent em diu que no m'assemblo gens a la mare i molt al pare.

L'Eric no m'ho diu perquè sap que em molesta. Ell diu que tots tres som molt diferents i que només ens assemblem en el color dels cabells.

El negre és l'absència de color, responc jo.

Estic molt orgullosa de les meves celles. Formen un arc perfecte i no necessiten depilació. A més, la mare no me les ha assenyalat mai demanant-me que les canviï.

El que a la mare li falta de visió ho compensa amb mirada retrospectiva.

El teu nas: només que l'haguessis tingut una mica més aixecat... El front: només que l'haguessis tingut una mica més ample... Els llavis: només que els tinguessis arquejats cap amunt i no semblés que sempre estàs de mal humor...

Si poguéssim trobar el gen de la bellesa i ficar-lo en una llàntia...

Per naturalesa, tinc les comissures dels llavis cap avall. No ho puc evitar. Intento combatre-ho. Jo diria que pel cap baix el 10% de la meva energia el dedico a mantenir els llavis en una línia horitzontal recta.

El Doctor Who va dir: amb una línia recta potser aconsegueixes la trajectòria més curta entre dos punts, però de cap manera la més interessant.

. . .

Al parc d'Arnold Arboretum, a la tardor, es pot observar la gent mirant els arbres.

Es pot observar el gos portar-se malament, mossegant la corretja per poder córrer al costat dels grups de corredors i sentir la brisa.

I l'Eric estirant la corretja i fent espetegar fort la llengua com ha vist que ho fan al programa de l'en-

cantador de gossos de la tele. Aquí l'únic que s'encanta ets tu, li dic jo.

No s'observen canvis en el comportament del gos.

L'Eric ja fa estona que parla del nostre tema.

De què tens por?, em demana.

De moltes coses. El meu pitjor malson és que caic. Em repenjo en una cadira i de cop caic enrere, en picat, cap a un terra que no existeix. Quan caic és com si algú m'arrenqués el cor de cop.

Les muntanyes russes no em fan gens de por.

Ni les aranyes.

Fa uns quants mesos que es va obrint un ou d'insecte al sostre de l'habitació. Miro amunt i veig uns puntets translúcids de vuit potes que es belluguen. Llavors els punts s'escampen. Ens passem hores deserts matant les aranyetes amb paper de vàter: ell de puntetes i jo enfilada en una cadira. En matem centenars. Ho ruixem tot amb insecticida i ens n'anem a dormir al sofà.

No, ara de veritat, de què tens por?, em torna a demanar.

Arrenco una fulla ataronjada i l'hi poso entre els cabells. És alt. Metre vuitanta-cinc. I esvelt. Quan el ferro s'oxida dona lloc al rovell. Però a l'Eric no li agrada que li digui que té els cabells de color de rovell, ni tan sols pèl-rojos. S'estima més «ambre». El primer cop que fa servir la paraula «ambre» no el sento bé i em penso que ha dit «arbre».

De què tinc tanta por? Cal que ho digui? Tu, de totes les persones, ho hauries de saber. Ja t'he explicat gairebé totes les meves pors.

M'argumenta que ells no són nosaltres i que nosaltres no som ells i que el seu matrimoni és només un entre tants altres.

Però genèticament és molt possible que jo sigui com ells. I aquí és on entren en joc les males notícies.

Ens passa un corredor rabent pel costat. Quan la fulla li cau del cap, el gos se la menja.

Abans em semblava divertit, diu l'Eric.

El què?

Parlar d'alguna cosa en cercles.

Doncs no t'ho hauria d'haver semblat mai, de divertit.

Tens raó.

. . .

Hi ha un professor al meu departament a qui ja no deixen dirigir tesis. Sota la seva tutela, massa doctorands han comès suïcidi. La seva exigència de feina és excepcionalment alta. Té una tècnica que consisteix a demanar als estudiants si van enfeinats, mentre espera que ells, amb cautela, li responguin que sí. Llavors els fa descriure al detall la feina que fan per veure si realment els ocupa catorze hores al dia.

Els estudiants comencen a fer llista.

I també a suar.

Les pauses per anar al lavabo no compten. Menjar no compta. Si no poden justificar les catorze hores de feina, el professor dictamina que l'estudiant no va prou enfeinat i li posa més feina.